

ВАЛЕНТНІСТЬ ТЕРМІНА В НАУКОВО-ВИРОБНИЧОМУ ТА ФОЛЬКЛОРНОМУ ДИСКУРСАХ

Логвиненко К.В., гр. Ф-30

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. С.М. Руденко
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Валентність – властивість слова утворювати з іншими словами словосполучення. Кожна мова має свої форми сполучуваності, що залежать від граматичних законів певної мови, однак і в межах однієї мови валентність може по-різному реалізовуватися у різних типах дискурсу (зв'язному мовленні в конкретних соціокультурних, психологічних умовах). Мета нашого дослідження – розглянути валентність терміна ВОДА в науково-виробничому та фольклорному дискурсах, для яких характерною є сполучуваність з прикметниками.

Науково-виробничий дискурс, за даними Міжнародної асоціації бутильованої води (IBWA), передбачає таку валентність терміна: *бутильована, питна, фасована, артезіанська, мінеральна, очищена, ґрунтова, джерельна, іґриста, стерильна крижана необроблена оброблена негазована газована мінеральна природна столова, природна лікувально-столова, розведена, мінеральна природна, штучно газована* тощо, супроводжуючи кожне із терміносполучень дефініцією та міжнародним відповідником. Наприклад, *"Іґриста вода (sparkling water) – вода, яка після обробки містить практично ту саму кількість діоксиду вуглецю, як при витіканні з джерела"*. Іншу валентність лексема ВОДА має в українському фольклорному дискурсі, поєднуючись з мовним узусом традицій та обрядів: *благівіщенська, вода «Єлена», дощова, зоряна, купальська (іванівська), наговірна, непочата, ординська (богоявленська, йорданська), правдива, мертва, жива, молодильна, свята* тощо. Однак зміст поняття тут розкривається вже за допомогою оповіді. Наприклад, *"Купальська вода має особливі цілючі властивості. Хворим на шкірні хвороби радили в цей день до схід сонця скупатися в річці. Був також звичай умиватися водою з чотирьох криниць. Цілючі властивості приписувалися ї зібраній до схід сонця на Купала росі для лікування очних захворювань. Був також звичай занурювати хвору дитину у воду, настояну на «іванівських травах»*.

Отже, сполученням з терміном ВОДА в науково-виробничому відповідають чітко окреслені дефініції в той час, як пояснення словосполучень в українському фольклорному дискурсі не позбавлені емоційності та аксіологічних нюансів текстового характеру.

МОВА ЯК ОБ'ЄКТ ФІЛОСОФСЬКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Поліщук Д.С., гр. Е-29

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. М.В. Арделян
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Тему мови з давніх-давен порушують у філософії. До неї зверталися Платон, Арістотель, схоласти, Бекон, Попович та ін. Ще грецькі філософи визначали людину як живу істоту, що має логос – розум, мову і мовлення. Питання про сутність мови розглядалися як філософська проблема (софісти, Платон). Як і багато інших наук, мовознавство було виокремлено із синкретичного комплексу філософських проблем. Інтерес філософів до мови постійно зростає. Зв'язок лінгвістики з філософією більш органічний і має інший характер, ніж зв'язок філософії з науками, що вивчають окремі сфери дійсності. Лінгвіста спонукає звертатись до філософії те, що ця наука стимулює пізнавальну діяльність дослідника мови, пояснюючи сутність фундаментальних світоглядних ідей, які лежать в її основі, дає змогу осмислити, зрозуміти й пояснити конкретні наукові факти. Сучасному етапу розвитку науки про мову притаманна налаштованість на перехід від позитивного знання до глибинного осягнення сутності мови в широкому теоретико-методологічному контексті (філософія, логіка, психологія та інші науки). Деякі філософи вважають мову основою світобачення, сутнісною ознакою людини. На думку Дж. Сьорла, у межах раціоналізму роль мови в людському житті визначають такі положення: а) мова – виняткове надбання людини як *homo sapiens*; умова і засіб виділення роду людського із світу природи; б) історичне формування і функціонування свідомості людини відбувалось і відбувається з опертям на слово, мову загалом; в) мислення людини, насамперед креативне, нерозривно пов'язане з мовою. Абстрагувальна діяльність мислення можлива лише з опертям на засоби мови. Слово (мова) є тією підвалиною, на якій ґрунтується свідомість, мислення і особистість людини; г) мова – необхідний засіб соціалізації індивіда. Без спільної життєдіяльності з іншими людьми, без засвоєння соціальних норм, правил, спільної культури і знань, досягнень багатьох поколінь сучасна людина неіздатна; д) мова – найважливіший засіб спілкування, основа, на якій вибудовуються міжлюдські стосунки і соціальна структура суспільства.

Отже, в сучасній філософії мові надають самостійного значення як символу людського життя, так і самому життю.